

ТИИЛЕКЧИ УЛУГ СОВЕТ УЛУСКА АЛДАР!

БУГУ ЧУРТТАРЫНЫҢ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, НАТТЫЖЫҢАР!

ШЫҢ

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди
Совединин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

1925 чылда
туураалаттыгын

1965 ч.
МАЙ
10
ПОНЕДЕЛЬНИК
№ 109 (6128).

Өртээ 2 көп.

ДЕЛЕГИНИН ХЕРЭЖЕННЕР ХҮНУ МАРТ
8-ТИ ССРЭ-ГЕ АЖЫЛ ХҮНУ ЭВЕС КЫЛДЫР
ЧАРЛААР ДУГАЙЫНДА
ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун
ЧАРЛЫ

ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун доктаадыры болза:
Коммунисттер тургузушкунга, Ада-чурттуң Улуг дайынын чыла-
рында Төрөн чуртту камгалаарына совет херэженин шылтангай
ачы-хавыааларына, фронтта болгаш тылга оларын маалдырлыг бол-
гаш эрес-шудуруу чорууна демдээ жымдыр, а ол чыккан чурттар
арамга найыраалык болгаш тайбын дээш демдээ бижишкелерин херэ-
женин улуг салымшкын демдээлештир. Делегенин херэженин
хүну март 8-ти ССРЭ-ге ажыл хүну эвес кылдыр чарлаар.
ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун Даргазы А. МИКОЯН.
ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун Секретары
М. ГЕОРГАДЗЕ.
Москва, Кремль.
1965 чылдын май 8.

БРЕСТ ШИВЭЭГЕ «МААДЫР ШИВЭЭ» ДЕП
ХҮНДУЛУГ АТТЫ ТЫПСЫР ДУГАЙЫНДА
ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун ЧАРЛЫ

Совет Эвилелинче гитлеринг эжелекчилерин оор болгаш хенертен
халдаашкын оотур шалгышкан, Брест шивээни камгалакчылары совет
улустун чижелээр күе чок тургусту чорууну демдээ болу берген
шилтангай дайынчы эрес-маалдырлыг, массалык маалдырлыг болгаш эрес-
шудуруу немес-фашисттер агрессорлар-биле демселеге онза зар-
берге байдалдарда көргүзүшкөн.
Төрөн чурттуң мурунуга Брест-шивээни камгалакчыларынын онза
ачы-хавыаалык айткан база 1941—1945 чылдарда Ада-чурттуң Улуг
дайынына совет улустун Тийлелгезинин 20 чыл оюн демдээлээр-биле
Брест шивээге Ленин ордени болгаш «Алдын Сылдыс» медальды тыг-
ышкан. «Маалдыр Шивээ» деп хүндүлүг атты тыпсыр.
ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун Даргазы А. МИКОЯН.
ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун Секретары
М. ГЕОРГАДЗЕ.
Москва, Кремль. 1965 чылдын май 8.

СОВЕТ УЛУСТУҢ УЛУГ ТИИЛЕГЕЗИ

Ада-чурттуң Улуг дайынына совет улустун Тийлелгезинин 20 чыл оюнга
холбаштырган байырлыг хуралга эш Л. И. БРЕЖНЕВТИҢ илеткел

Эргим аштер! Эргим өнүктөр!
Бажан снарядтарга болгаш бомбаларга чара тевистирген
черинг кырынга Ада-чурттуң Улуг дайынын сооту дааш-
ташкынары ыңгалган төөгүлүг хүнден бээр чээрби чыл
эрткен. Дун чырык-биле солуттугунган шакта «Дайын доозул-
ган!», «Бис тийлелгезин!», «Дайын дүжүп берген!» деп, үр
үеде манап келген медээ бистин дегем Төрөн чуртувустун
кырынга чандык ышкан дүрген тараан. Ыңчаарда бистин
чуртувустун хоорайларынын болгаш суурларынын турумчу-
ларына чүу болуп турганын болуңу кара-биле көргөн ки-
жи бистин дайынчы алдар-биле бүртөгүнтен Армиявыс
дээш, бистин Ада-чуртувус дээш, бистин улуг совет улусу-
вус дээш кызыгаар чок өөрүшкүнү, чоргаралын хайнык-
кан салгыш-сеткидин каян-даа утпас!

Гитлеринг Германияны ашкан тийлелгенин байырлаы
бистин социалисттер күрүневиин, коммунизмин тийле-
гени дээш бистин демократизмин төөгүндө эң чайыннан-
чак болгаш уттудурбас хүнериниң бээрден болуп кезээде
артар.

Совет Эвилелинче Коммунисттер партиянын Топ Коми-
теди, ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумун болгаш Ми-
нистрлер Чөвүледи ол төөгүлүг тийлелгенин чээрби чыл о-
й-биле холбаштыр бистин Төрөн чуртувустун ажылчы чо-
нарынга, бистин алдарлыг Чепсектин Күштериникин илгэ-
байыны чедирч тур.

Тийлелге хүнүнүн байырлаалына акы-дуума социалисттер
чурттарынын болгаш коммунисттер партияларынын талалери
бисте чедип келген. Бо залда олуржуп турар талалерге:
— эш Б. Велдеев баштаан Болгариянын Улуг Республика-
зынын талалеринге;
— эш М. Атайн баштаан Венгриянын Улуг Республика-
зынын талалеринге;
— эш Игнем Суан Пех баштаан Вьетнамдын Демократтыг
Республиказынын талалеринге;
— эш В. Штоф баштаан Герман Демократтыг Респуб-
ликазынын талалеринге;
— эш Лийн Фөн баштаан Кылат Улус Республиказынын та-
лалеринге;

— эш Со Чер баштаан Көрей Улус-Демократтыг Респуб-
ликазынын талалеринге;
— эш Мануэль Лусардо Гарсиа баштаан Куба Респуб-
ликазынын талалеринге;
— эш П. Дугарсун баштаан Моол Арат Республиказынын
талалеринге;
— эш Р. Штепелкий баштаан Польша Улус Респуб-
ликазынын талалеринге;
— эш Э. Болдарах баштаан Румын Улус Республиказынын
талалеринге;
— эш З. Фирлингер баштаан Чехословак Социалисттер
Республиказынын талалеринге;
— эш А. Колинский баштаан Югославиянын Социали-
сттер Федеративтер Республиказынын талалеринге;
— эш Х. Бумеден баштаан Улус-Демократтыг Алжир
Республиказынын талалеринге, эш Бен Махдуб баштаан
Национал хосталга фронтунун партия талалеринге салгыш-
сеткидин бугу ханымын байыр чедирч тур бис!

Бо залда бистин аажычыс — Болгариянын Улус Респу-
бликазынын Улус хуралынын Президиумунун даргазы эш
Георгий Трайков бис-биле калы олуржуп турар-дыр. Акы-ду-
ма болар улустун хүндүлүг талалекчинге чуректин ханы-
мын байыр чедирч тур бис!

Даштык чурттардан бисте келген талалер болгаш түс-
түс кижилер — делегенин коммунисттер болгаш национал-
хосталгалыг шимчээшкенин талалекчилеринге, профес-
селдер, херэженин, аныктар болгаш өске-даа хей-ниги
организацияларын ажалдакчыларына салгыш-сеткидин
бугу ханымын байыр чедирч тур бис.

Байырлаага кижирин-биле бисте келген социализмин
акы-дуума чурттарынын, Азиянын болгаш Африканын бис-
биле байырлыг күрүневиин шери талалеринге база
илгэ байыры чедирч чепсирер көртөр!

Тийлелгенин байырлаы бисте-биле калы эрттер дээш
социалисттер чурттардан, а ол ышкан Франциядан, Англи-
дан, АШ-тан болгаш өске-даа хей-хей күрүнелерден Москва-
да келген дайынын хоочун кижилеринге чуректин ханы-
мын байыр чедирч биске өөртүчү-дүр.

Эштер! Араатанан фашизмге үдүр дайынга бистин чур-
тувустун салым-чолу, бүгү делегенин келер үеи шийтпе-
леттинип турган. Бир-эвес бис фашизмниң каргыштыг күш-
терин кыңчытарбайн барган болуусе, бистин Төрөн
чуртувуска, совет улуска, оран-делегенин өске-даа улус-
тарына чүу чүе таварышкан тургай эртки? Он-он болгаш
чүс-чүс миллион кижилер күданырган болган шутт хы-
дыттырган, бүдүн-бүдүн күрүнелер-бууран дүшкөн, цивили-
зация үргеттериген турар ийле. Фашисттер карын-дүмбей
чурттуң парангы дүш хей-хей чурттарынын болгаш илтер-
ниң кырынга дүшкөн турар ийик.

Иччала-даа ол араатаным докталар бүткөн. Фашизмни
чылаа шалкып күштер делегеге тыттып келген. Кижэ тө-
релгенин ол эң оожонгун дайынын чылаа шаварына
коммунисттер Ленинни партияны уурткан совет улус, он
алдарлыг маалдырлыг армияны шийттеринг ролду ойлаан.
Гитлеринг Германияга үдүр хосталгалыг демселеге өске-даа
улустарын салымшкын күданырган болган шутт хы-
дыттырган, бүдүн-бүдүн күрүнелерин ачы-хавыаалын бис белин-
биле үелен турар бис. Иччала-даа факт болу факт болуп
артар алаар: демселеге кол зар-берген Совет Эвилелин
улустарынын өктөгине онашкан.

Совет улустун эрес-маалдырлыг чоруу кезээ-мөнгөде чурттаар

Эштер!

Дайынын чылдары төөгүзе бистен иркен тудум-на, фа-
шизмге үдүр кестүп көрбөн калы-дошкун демселеге бис-
тин Төрөн чуртувусту, социализмин чаалап алымшкына-
ры маалдырлыг-биле камгалап алган совет улустун эрес-
маалдырлыг үлүсүнүн өндүр улуу улум долгуз-биле болгаш
чайынлаа-биле илереп турар.

Гитлеринг эжелекчилерин оор араатан халдаашкын-биле
бистин улустун тайбын күш-ажымынын ара соккан хүну —
1941 чылдын июнь 22-нин хүнүн совет кижилер каян-
даа утпас. Бистин Төрөн чуртувуска өлүмүн айымы
диргелчип келген турган.

Ол үеде чедир фашисттер Германияны өскүткен де-
легенин ийги дайынын өртү хей-хей чурттарына хаара т-
да берген турган.

Гитлер болгаш он болуу Германияга эрге-чагырганын эже-
леп алган, немес улустун демократтыг эртерин болгаш
хосталгалын ууттаан, ажылчын болгаш өске-даа массалыг
организацияларын чылаа шалкып, даним өлүрүшкүнү
бү-чүрүтүп тургусканнар. Делегеге тергилээшкенин чаа-
лап алган ажыл-биле чарлаан гитлерчилерин эрге-чагы-
рганын адаанга Германия дайын чөгээлериин болгаш
авантюраарынын одаа болу берген.

Бүгү улустарга нацизмниң кыдыг айымалыг болуп тура-
ры коммунисттер сагынырын турганнар. Фашизм — ол дээр-
ге империализмин эң-не реакцион, эң-не шовинисттер
менталитерин ажалчы чоңары күданырыче болгаш
араатаным империалисттер дайынын белекээрине улаган
ажыл, өлүрүчү диктатурамы-дыр дээрин олар демдээл
турганнар.

Империализм Совет Эвилелинге үдүр дайынынын ийги
үезин калың-даа үе өскүтүп болуу дээр дугайында Вла-
димир Ильич Ленинниң сагынырын бистин партияныс
болгаш совет улус эки билип турган болгаш чурттуң эконо-
миктиг база камгалап күчүзүн көлдөр дээш хемчелерин ап
турган.

Делегеге тергилээшкенин орадашпышкан, фашизм бо-
ла болуңу политиказынын кол сорулгалын коммунизмге
үдүр, делегеге бирги социализмге күрүнеге үдүр демселе
кылдыр санап турган. Совет Эвилели дээрге бүгү революсу
күштерин чөлөгнүш-дир, фашизмни эң-не өлтөп чок бол-
гаш чайгылыш чок дайыны-дыр, болуңу кем-бүрүтүп бо-
ладарын боттандырынын орунуга кол моондак-тыр дээр-
ган Гитлер билип турган.

Гитлеринг политиказын антисоветтер улаанымынын
Барын чүктүп реакциондыг бөлүктөр илпейди-биле дет-
кип турганнар. Делегенин бирги дайынын союда герман
милитаризмин катал төртүтүлүгү болган ону Совет Эви-
лелинге үдүр уттар дээш. Американын, Катын-
шканын Штаттарынын, Англиянын болгаш Франциянын им-
периалисттер эвас эвести кылганнар. Дайынче улаанымы-
нынын ажыл-биле чарлаан Гитлер терман монополиянын
дузаны-биле эрге-чагыргага кире берге, барын таланы кү-
рүнелер агрессиону «оожургалың» туруп бергенер. Ол
болуңу аг-шериштерин чөөн күчкө, социализм чүртүне
үдүр ооктар эвесе деп иделеге кордан алган, олар болза
Гитлеринг бүдүнү алаанча чаа-чаа чурттарыны чышке каап

берип турганнар. Фашисттер Германияга Чехословакияны бер-
литкен, Мюнхенниң сүлжөн империалисттерин ол кара са-
гыштыг болдарынын эң-не бужар бак илерешкенин болган.

Фашисттер агрессиога коллективисттер оотур шавым-
кынын бээр дугайында Совет чалактын бүгү саналарын хү-
дөөш «оожургалдыклары» төөгү калыг шимчээшкын-
биле кезектен. Лондонга, Парижге болгаш Вашингтонга мыңа
тергилеп турган баш үдүр даап болгашкынарга болгаш иде-
гелерге чурттуң, фашисттер Германияга делегенин ийги
дайынын ССРЭ-ге эвес, харын Европанын капиталисттер чур-
тарына халдаашкын-биле өгөлөн. Таварчылыг байдалдары
ажылап алган, гитлерчилер Австрияны, Польшаны, Бель-
гияны, Голландияны, Данияны, Норвегияны, Югославияны,
Грецияны болгаш өске-даа, чурттары эжелеп алган. Олар
эжелеткенде деп чыдаа-биле Венгрияны болгаш Румынияны
херек кырында эжелеп алган. Олар Францияга ашты-
рышкыныны таварыштырган болгаш Англияга халдаашкын-
ны кыжанын тургускан.

Гитлеринг эжелекчилер боттарынын эжелеп алган чурт-
тарынын хавыарышпас чоруун таптап баскан, ол чурттарга
боттарынын «чаа буг-чүрүмү» оотур болгаш кижэ алы-
кер аскынар-биле тургусту алган, оларын национал бай-
лактарын үтөп алган болгаш чок кылган. Фашизм дээрге
калды дегин болгаш көрөгө чок дайын болуп турарын
улустар боттарынын дуржулаалына буураан болган эже-
лекчилерге үдүр шудуруу демселеге киришкен. Ол дээрге
чөгүтү, антифашисттер, хосталгалыг демселе болган.

Гитлеринг Германиянын Совет Эвилелинге халдаашкын
делегенин ийги дайынын чаа үе-чалазын эгелеп бол-
ган. Совет улуска ол дээрге фашисттер эжелекчилерге үдүр
Ада-чурттуң Улуг дайынын эгелеп болган.

Дайынын баштайгы үе-чалазы бистерге таарымча чок
болгаш дайынга ажалыг байдалдарга эрткен билдинип
болгай. Дайын эгелеринин ырак мурунда-да фашисттер
Германия болуңу бүгү экономиказын дайын байдалдарыча
шилчткен. ССРЭ-ге халдап кириштерин үезинде Гитлер-
ниң эргемге барык бүгү Барын Европанын курлавыра-
ры болгаш он чалчаларын шериштер турган.

Немец-фашисттер шериштер баш бурунгаар ык мобилиза-
таттыган, согушкун таварыштарынага бүрүн белең бол-
гаш бистин кызыгаарымыска шутт чоокшудан чедип келген
турган. Бистин чуртувуска үдүр дикинге чедир менсеген-
ген, аажок хей армияны ооктон, кижэ төрелгенин бүгү
төгүлүгү дургузунда чыгыс-даа күрүне, күрүнелерин
чангыс-даа өкүлдө өске күрүнеге үдүр ымың хей армияны
кажан-даа оотур көрбөн. Хенертен халдар чоруткун факто-
ру кара сагыштыг болгаш оор халдаашкыны үлгеткен фа-
шистерге турган.

Түр артык күштерин ажаллап алган, дайын болза бис-
тин чуртувустун деискаринче халдыр шуртуп кирип кел-
ген. Бистин шериштериниң маалдырлыг удураанымыны
туражок, 1941 чылдын ноябрынын төөгүндө чедир гит-
лерчилер Украинаны, Белоруссияны, Молдавияны, Лит-
ваны, Латвияны, Эстонияны, а ол ышкан Россия Феде-
рациянын барын таланы чамчык обастарынын деис-
картерин эжелеп алган.

Дайынын баштайгы үезинде совет улус аштырышкын-
(Уланчымы 2-ги арында).

МААДЫР ХООРАЙЛАР

«МААДЫР ХООРАЙ» ДЕП ХҮНДУЛУГ АТ
ДУГАЙЫНДА ДҮРҮМҮ БАДЫЛААР
ДУГАЙЫНДА
ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун
ЧАРЛЫ

ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун доктаадыры
болза:
«Маалдыр хоорай» деп хүндүлүг ат дугайында Дүрүмү ба-
дылаар.

ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун Даргазы
А. МИКОЯН.
ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун Секретары
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1965 чылдын май 8.

„Маалдыр хоорай“ деп хүндүлүг ат дугайында дүрүм

1. «Маалдыр хоорай» деп хүндүлүг атты Совет Эвилелин
ажылчы чоңары 1941—1945 чылдары Ада-чурттуң Улуг
дайынында Төрөн чурту камгалаарына массалык маалдырлыг
болгаш эрес-шудуруу чоруун көргүскөн хоорайларга тыпсыр.

2. «Маалдыр хоорай» деп хүндүлүг атты ССРЭ-нин Дээди
Совединин Президиумунун Чарлымы-биле тыпсыр.

3. «Маалдыр хоорай» деп хүндүлүг атты тавыскаан хоорайга:
а) ССРЭ-нин дээди шаанлыгы — Ленин ордени болгаш «Ал-
дын Сылдыс» медальды тыпсыр;
б) ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун грамота-би-
жени тыпсыр.

4. Ленин ордени, «Алдын Сылдыс» медальды болгаш ССРЭ-
нин Дээди Совединин Президиумунун грамота-бижени ССРЭ-
нин Дээди Совединин Президиумунун «Маалдыр хоорай» деп хүн-
дүлүг атты тавыскаан хоорайнын ажылчы чоңарынын төлөз-
лекчилерине тыпсыр.

5. Ленин ордени, «Алдын Сылдыс» медальды болгаш ССРЭ-
нин Дээди Совединин Президиумунун грамота-бижени ажылчы
чоңар депутаттарынын хоорай Совединин күтүскөн коми-
тетке кадалаар.

6. «Маалдыр хоорай» деп хүндүлүг атты тавыскаан хоорайнын
туугана Ленин ордени болгаш «Алдын Сылдыс» медальды
сыйлп чуртуп.

7. «Маалдыр хоорай» деп хүндүлүг атты тавыскаан хоорай-
га Ленин ордени, «Алдын Сылдыс» медальды сыйлп чуртуп
болгаш ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун Чарлы-
нын текстин бижиңи тураскаалды тургузар.

МААДЫР ХООРАЙ СЕВАСТОПОЛЬГА ЛЕНИН
ОРДЕНИ БОЛГАШ «АЛДЫН СЫЛДЫС»
МЕДАЛЬДЫ ТЫПСЫР ДУГАЙЫНДА
ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун
ЧАРЛЫ

Төрөн чурттуң мурунуга шыгарангай ачы-хавыаалыг бол-
гаш дээш, немес-фашисттер эжелекчилер-биле демселеге Се-
вастополдун ажылчы чоңарынын көргүскөн эрес-шудуруу бо-
лгаш маалдырлыг чоруу дээш база 1941—1945 чылдарда Ада-
чурттуң Улуг дайынына совет улустун Тийлелгезинин 20 чыл
оюн демдээлээр-биле маалдыр хоорай Севастопольга Ленин
ордени болгаш «Алдын Сылдыс» медальды тыпсыр.

ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун Даргазы
А. МИКОЯН.
ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун Секретары
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1965 чылдын май 8.

МААДЫР ХООРАЙ ОДЕССАГА ЛЕНИН
ОРДЕНИ БОЛГАШ «АЛДЫН СЫЛДЫС»
МЕДАЛЬДЫ ТЫПСЫР ДУГАЙЫНДА
ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун
ЧАРЛЫ

Төрөн чурттуң мурунуга шыгарангай ачы-хавыаалыг бол-
гаш дээш, немес-фашисттер эжелекчилер-биле демселеге Оде-
сса хоорайнын ажылчы чоңарынын көргүскөн эрес-шудуруу бо-
лгаш маалдырлыг чоруу дээш база 1941—1945 чылдарда Ада-
чурттуң Улуг дайынына совет улустун Тийлелгезинин 20 чыл
оюн демдээлээр-биле маалдыр хоорай Одессага Ленин орде-
ни болгаш «Алдын Сылдыс» медальды тыпсыр.

ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун Даргазы
А. МИКОЯН.
ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун Секретары
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1965 чылдын май 8.

МОСКВА ХООРАЙГА «МААДЫР ХООРАЙ» ДЕП
ХҮНДУЛУГ АТТЫ ТЫПСЫР ДУГАЙЫНДА
ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун
ЧАРЛЫ

Төрөн чурттуң мурунуга ачы-хавыаалыг дээш база дайы-
нын үеде бүтүлээшкенин аар-берге байдалдарында немес-
фашисттер эжелекчилер-биле демселеге Ленинград хоорайнын
ажылчы чоңарынын көргүскөн эрес-шудуруу болгаш маалдырлыг
чоруу дээш база 1941—1945 чылдарда Ада-чурттуң Улуг да-
йынына совет улустун Тийлелгезинин 20 чыл оюн демдээлээр-
биле, мюн мурунда ол ачы-хавыаалыг дээш Ленин ордени-би-
ле шааннаттырган турган маалдыр хоорай Ленинградка «Алдын
Сылдыс» медальды тыпсыр.

ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун Даргазы
А. МИКОЯН.
ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун Секретары
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1965 чылдын май 8.

МААДЫР ХООРАЙ ЛЕНИНГРАДКА «АЛДЫН
СЫЛДЫС» МЕДАЛЬДЫ ТЫПСЫР
ДУГАЙЫНДА
ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун
ЧАРЛЫ

Төрөн чурттуң мурунуга ачы-хавыаалыг болгаш дээш, не-
мес-фашисттер эжелекчилер-биле демселеге Киев хоорайнын
ажылчы чоңарынын көргүскөн эрес-шудуруу болгаш маалдырлыг
чоруу дээш база 1941—1945 чылдарда Ада-чурттуң Улуг да-
йынына совет улустун Тийлелгезинин 20 чыл оюн демдээлээр-
биле, мюн мурунда ол ачы-хавыаалыг дээш Ленин ордени-би-
ле шааннаттырган турган маалдыр хоорай Ленинградка «Алдын
Сылдыс» медальды тыпсыр.

ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун Даргазы
А. МИКОЯН.
ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун Секретары
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1965 чылдын май 8.

МААДЫР ХООРАЙ КИЕВКЕ «АЛДЫН
СЫЛДЫС» МЕДАЛЬДЫ ТЫПСЫР
ДУГАЙЫНДА
ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун
ЧАРЛЫ

Төрөн чурттуң мурунуга ачы-хавыаалыг болгаш дээш, не-
мес-фашисттер эжелекчилер-биле демселеге Киев хоорайнын
ажылчы чоңарынын көргүскөн эрес-шудуруу болгаш маалдырлыг
чоруу дээш база 1941—1945 чылдарда Ада-чурттуң Улуг да-
йынына совет улустун Тийлелгезинин 20 чыл оюн демдээлээр-
биле, мюн мурунда ол ачы-хавыаалыг дээш Ленин ордени-би-
ле шааннаттырган турган маалдыр хоорай Киевке «Алдын Сылдыс»
медальды тыпсыр.

ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун Даргазы
А. МИКОЯН.
ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун Секретары
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1965 чылдын май 8.

МААДЫР ХООРАЙ ВОЛГОГРАДКА ЛЕНИН
ОРДЕНИ БОЛГАШ «АЛДЫН СЫЛДЫС»
МЕДАЛЬДЫ ТЫПСЫР ДУГАЙЫНДА
ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун
ЧАРЛЫ

Төрөн чурттуң мурунуга шыгарангай ачы-хавыаалыг бол-
гаш дээш, немес-фашисттер эжелекчилер-биле демселеге Вол-
гоград хоорайнын ажылчы чоңарынын көргүскөн эрес-шудуруу бо-
лгаш маалдырлыг чоруу дээш база 1941—1945 чылдарда Ада-
чурттуң Улуг дайынына совет улустун Тийлелгезинин 20 чыл
оюн демдээлээр-биле маалдыр хоорай Волгоградка Ленин
ордени болгаш «Алдын Сылдыс» медальды тыпсыр.

ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун Даргазы
А. МИКОЯН.
ССРЭ-нин Дээди Совединин Президиумунун Секретары
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1965 чылдын май 8.

Дуңу, май 9-та Кызылдың Гостелло аттыг паркында
«Спартак» стадионга фашисттер Германияны тийлелгенин
бүгү 20 чыл болган оюнга холбаштыр хоорайнын ажалчы
чоңарын массалык итингизе болган. Итингизинг өткөдү

дараанында сол

СОВЕТ УЛУСТУҢ УЛУГ ТИЙЛЕГЕЗИ

дайын орунуг дугайын сактырга чегир. Тийлелге чегир бугу берге орунуг, эртер талда, бистин дайынчыларыны чалай баштаганынмын-биле, чидик сес-биле, селкил талда-биле тургусту болгаш угаангы чорукту улуг-тижээ-биле, улусчу тымык чорукту бодарашкыны-биле, улусчу кустун улугер-тижээ-биле Теркин хей-аыт кил-рип чоруп турган.

Бистин совет интеллигенциясыка алдар! Дайынны кадык-берге уеленде кайгамчык эрес-маадырлык чорукту илереткен совет хероженерлерге могойин сөгү-руулуер. Бистин совет хероженеривистин селкил-сагыжы-нын өдүр улуг болгаш күөл-сөгүтүн сынын чогу, Ала-чурттуга оларын бердигени, шымызм, ынашым, олар-нын күш-ажыга кызыгаар чок чүткүлү болгаш фронтта маадырлык чоруп дайыннын хунириде дег каян-даа ынааар күштү-биле илеревон. Холунда ынтоокаын туткан, само-лет штурвалында олурушкан херожен дайынчынын ову-хевир, сакитар херожен кижинин, сестраны, азы эгинне-ринде могойинлык экинчи ову-хевир бистин селкилви-ке эрес-маадырлык чорукту база патриотизмнин улугер-чизжэ болуп тургаар.

Тийлелген херо даш хероженер талда дайын хире хей чүткүл кылбаан дэр! Олар бодунун улуг даш, фронт-ке чоруткан кижилерин улуг даш амылдан турганнар. Бир эвес бир талда бистин солдаттарыстын дайынга көргүскөн маадырлык чоруту, эске таванга—совет херо-женерин күш-ажыга маадырлык чоруту салыр мидит денкилерин тып ап болуп турган чүве болза, ол денкилерин тавактары чагыс олурурга ашактары-биле болгаш оолдары-биле маадырлык совет хероженер дайын айымыннан сөрт дивонин дег, дег турар ийик.

Эргим эштер! Коммунист тургузушкунга, Ала-чурттуг Улуг дайыннын чылдарына Төрөн чуртту камгалаарынын херожен совет хероженерин шыларгай чач-ханызынын, фронтта оларын маадырлык болгаш бодун бердиген чоруту алдарында-биле, а ол ышкаш улустар аразында найрал-ды быжылаарында болгаш тайбын даш демиселге херожен-нерин улуг салымшынын демгелешиваан, партиянын Топ Комитети, СССР-нин Дээди Советинин Президиуму болгаш Министрлер Чувалы делегейин хероженер Алу—март 8-ти СССР-ге ажыл хуу эвес кылдыр чарлаар деп шиптирп хулап алганын силерге дынадыр менэ өтүрүтүг-дүр.

Бистин совет хероженеривисте, бистин эргим авалары-мыска, кадаларымыска, угбаларымыска, дууларымыска болгаш тургуларымыска чалай калдыкшымын, аас-кежин бол-гаш чаз улуг чедикшиктерин бугу сагыш-сеткиден күзө-рин чөпшөрөп көрүдөр!

Социалист Ала-чуртту камгалаарына эрес болгаш маа-дырлык чорукту эң улуг улугер-чизжэ оолдарымыс болгаш кыстарымыс, оол болгаш кыс комсомолчуларымыс көргүскенер. Ол хуниере деннини комсомол Төрөн чуртка миллион-миллион бодун бердиген дайынчыларын берген. Олар Ала-чуртту камгалаарынын эрге-ажы даш өдүмчө дин-дин болуп турганнар. Зоя Космодемьянская, Лиза Чайкина, Брасонодон амык гвардейкири, Саша Чекалин, Маннук Маметова, Мария Мельникова болгаш ол ышкаш эске-даа хей чырыктыгы, маадырлар аттар Совет Төрөн чурттуга кызыгаар чок бердигенин улугер-чизжэ болуп мөндөге артар.

Бистин совет аныктарымыска алдар!

Эштер! Бир эвес Ала-чурттуг Улуг дайыннын чол маадырнын дугайын чугаалар чүве болза, ол өдүм чок маадыр бистин чуртувуста чурттап турар болгаш акы-дууламашык өзүну бузулбас найралы-биле канаттыггаан улустарын найрал-дыг бугу өг-буледи-дир. Орустар, украиннер, белорусстар, уз-бектер, казактар, грузинер, азербайджаннар, литовтар, мол-даваннар, латыштар, кыргыстар, таджиктер, армяндар, турк-менер, эстоннар—чангыс сес-биле, Совет Эвилелинин бугу улустарын оолдары бодуну Төрөн чуртун херо-биле камгалап турганнар. Партиянын деннини национал политика-зы дайыннын шыгалдыгын тулуп шыаан. Фашизм соци-алист нациларын аразычче шаанчак хан шыдаан. Олар-нын акы-дуума экилди бодунун күштү болгаш амыдырал-чыгын көргүскөн, фашист эжелекчилерин ашкан тийлелге-нин кол уер дестерин бирээ болган. Бистин улустары-мыстык бузулбас найралы мөнгөзи-биле чурттап, быжыгын база чечектелин тургун!

Эштер! Тийлелге улуг салымшынын фашизмге улуг коалиция-нык эске-даа улустары болгаш чурттары база киирген. Людвик Свобода болгаш Богумир Ломскийге баштаган чехословак шериг кесектери, Михаил Роза-Жимерскийге, Зигмунд Берлинге болгаш Мариян Спихальскийге баштаган польша шериг совет дайынчылар-биле кады хол-хоулан ту-тунуч алгаш тулуп турганнар. Акы-дуума социалист Моолдун бистин нини демиселвише көргүскөн дууламчы-зынын дугайын бис эки билир бис. СССР-нин болгаш Фран-циянын улустарын дайынчы эл-сеткил каттыгырылганын улугер-чизжэ болза Луи Дельфонун коммунизмын «Нормандия-Неман» деп француз ужуз чүтү каттыжымын-

Дайын сөөлүндеги чылдарнын төөгүлүг, өскерлишкени

Эштер! Совет Эвилели аар-берге болгаш үр дайынын эртен. Улуг-улуг дегенерге хоорайлар база суурар бугуулар болгаш хул-биде апарган чыктылаан. Фашист аратаннар 70 муң ажыг хоорайларын, суурларын болгаш кезе суурларын бузуп үрөн болгаш өртөткен. Минск, Смоленск, Севастополь, Сталинград, Воронеж, Новороссийск, Харьков, Полтава болгаш эске-даа хей-хей хоорайлар барык бурун-биле үрөткен турган; он-он муң улутур бугууларын, колхозтар бол-гаш совхозтарын үрөн болгаш уукакан турган; беш чыл плашарынын баштайгылары, бистин улустун чоргалды—Днепрогэс, «Азовсталь», «Запорожсталь», «Ростсельмаш» бу-аудулар болу берген турган. Мурнуу чүтүн бугу индуст-риалын херек кырында уузкап каан турган.

Дайыннын чылдарын дугуунада совет улустун оскун-ган чидиргелеринин ылаптыг хемчээлери бугуу-ла кайы хире болганын кандыг-даа статистика берип шыдаас. Фашистерин улуткап кааны аажок улуг материал-дыг болгаш угаан-бодал талда-биле уелетп чүдүлери тур-гуларына бистин кижилеривистин хей-хей салгакчылары-нын салганы ол кайгамчык улуг күш-ажылы, бодалы, та-лантын канчап санап, чургайларга илердер боор.

Бистин чуртувустун мурнунга көстүп көрбөз нарлы со-рулалар тургустунуп келген. Хооуларышкынын дайын-нын аар-берге урунтары уузкаары, миллион-миллион ки-жилерин ашкарар-чегерери, чекперер, олулар орач-сава-лыг бодулары, чурттуу экономикаын тайбын байлалга таа-рыштыр тургузары, ажал-агыт зарылдаарын катат тургу-зары, улам ынайт экономикагит болгаш культуругит тургу-зушкунга куралдарын тыгызар херек турган. Мычарга чун-даа даартаж сөнгөзүлүп болбас турган. Ол орун биске эвөш эвес бергелерит турган. Дайын талда-биле бистин эвилелчилерин бистин бергелеривистин боттарынын политиктиг сорулаларына ажылаар бодал турган. Бис нин дайын дооскаш, империалистерин эгелзөн «сөөк дайын-га» таварышкан бис. Барыны талка курунелерин чорудуп эгелзөн антисоветтик кампания улуг ажал-агыт сорулалар-нын эң-не кыска хуусаада шиптирлээрин эрежок чүгү-ламын партияныг болгаш улустун мурнунга салган, чурттуу камгалагыч улуг херекчилерин тайбын тургузушкундан ап киирериче бисти албаан.

Совет Эвилели дайын сөөлүгүн катат тургузушкунун ур-даа уде кылп шыдаас деп, социализмин дайынны кор-дал турганнар. Хей-хей буржуа политиктер болгаш эконо-мистер ол хуусааны он-он чылдар кылдыр толгайлап тур-ганнар. Аажок улуг урелишкенин тунеление СССР эң-не кошкак чурттарын бирээ болу берип болу болгаш

нын чедикшикниг хөдөлүшкени болур.

Сурагыт словак тура халымшык болгаш Прага тура ха-лымшык; Польшанын наймыскалы — Варшава болган тура халымшык; Болгарияга болгаш Румынияга болгаша тура халымшыктар фашизмге улуг демиселдин төгүт дег-деление алдарыг арыннары киирген. Чөөн Европанын улустарын маадырлык хосталгалыг демисел-биле комму-нист партияларын эштер Владислав Гомуля, Антонин Но-вотный, Тодор Живков, Йосиф Кадар, Георги Георгиев-Деж ми-лаш мидыг шыларгай амылдарынын аттары чарыл-бас холбаалыг.

Бугу дайыннын дугуунада эжелекчилер-биле маадырлык демиселди эш Йосип Броз Титонун баштап турганы Югосла-виянын улусчу-хосталга армиязы чорудуп келген. Гитлержи-лерге улуг Албанияга болгаш Грецияга партияна армиялары кадык-дошкун тулуп турган.

Фашизмин чылча шаваарыга боттарынын салымшыкын болгар, румын, венгр, фин шериглер база кииргенер.

Францияга, Италияга, Норвегияга, Данияга, Бельгияга бол-гаш Барыны Европанын фашистер эжелзөн турган эске-даа чурттарына уураалымшык шимчээшкенин чүгүлэ ужу-ду-залыг болган. Ол болза калбак нини-демократтыг шимчээш-кин болган, ааа коммунистер антифашист, патриоттук күштерин сырып каттыштырп, башкарыкчы ролду ойнал турганнар. Германиянын бодунга немец улустун эң дээр оолдары коммунистерин удурулгалы-биле гитлержилерге улуг чажыт болгаш кадык-дошкун олурукчу чорукту байла-ныга чүткүлдүг демиселди чорудуп турган.

Гитлержилерин эжелзөн турган денкилеринге, удура-лымшык шимчээшкенин демиселчилеринин хураалениге, фашисттик кара бажынарга болгаш албаал эагерлеринге коммунистер эрес-диндиг тургусту болгаш маадырлык чорук-ту улугерин көргүзүп турганнар. Антифашист демиселди эштер Жак Дюкло, Вальтер Роше, Луиджи Лонго, Эрнст Тель-ман, Макс Рейман болгаш эске-даа хей-хейлер ышкаш ийик удуручуларынын аттарын улустар уелен турарлар.

Фашизмге улуг улустарын демиселдин организацияна дегенейин коммунист шимчээшкенин кескү ажалдакчы-лары—эштер Георгий Димитров, Пальмиро Тольятти, Морис Торез, Вильгельм Пик, Вальтер Ульбрихт, Доротея Ибаррури, Йоган Колленг олар улуг ролду ойналлар.

Агрессорлар бодунун 1945 чылдың сентябрь 2-ле ми-лиартиг Япониянын дүжүп беринишкени-биле доозаган аштарышкыны Азиянын улустарын революст шимчээш-кинини көдүрүдүргө таарыччалыг байдалы тургускан. Япониянын шиптирлэген кантун армиязын Совет Чепсектик Күштерин чылча шапканы ааа улуг ролду ойнал.

Кыдаттык демиселдин эш Мао Цзун даштаан комму-нист партиянын удурулгалы-биле бугуу улусчу дайын эжелекчилерге улуг калбарган. Эш Чойбалсан болгаш эш Пеледел баштаан Моол Арат Республиканын дайынчылары япон агрессорларга улуг илелкени-биле демиселге. Вьет-намдын болгаш Кореянын коммунистеринге баштаган ол чурттары улустары боттарынын хосталгаш болгаш хама-рышпас чоруду даш маадырлы-биле тулушканнар. Ол дем-исел-биле хосталгалыг демиселди кескү дайынчы удуруч-тары эш Хо Ши Минин болгаш эш Ким Ир Сеннин аттары чарылбас холбаалыг.

Индонезиянын болгаш Филиппинерин, Малайянын бол-гаш Бирманын патриоттары империалистерге болгаш колони-заторларга улуг хей чылдарын дугуунада чүткүлдүг дем-иселди чорудуп келген.

АКШ-тын, Англиянын, Франциянын болгаш антигитлержи коалиция талда-биле бистин эске-даа эвилелчилеривистин улустарын демиселдин дугайын чылг болалдар-биле сактып турар бис.

Антифашист кады демиселдин чылдарына бистин-биле эвилелти турган чурттарын чазактарынын баштынарына турган кижилери—АКШ-тын президентин Рузвельтин, Англиянын премьер-министри Черчилдин, демиселги турган Франциянын чазанын баштыгын генерал де Голлюу уелен көрүп турар бис.

Эштер! Совет улус болгаш оң Чепсектик Күштери боттарынын өп-дүр улуг хостакы хулааленин алдарыны-биле күтүскенер. Олар Европанын болгаш Азиянын улустарын хосталга бол-гаш национал хамаарышпас чорук даш демиселдинге акы-дуума дуузын көргүскөн, герман улусту фашизмге хоста-лырынга база дуулаан.

Бугу, фашизмин Тийлелген 20 чыл өнүгү байрал-дыг хуниде, бис совет улус дайыннын кадык-дошкун шы-галдыгын алдарыны-биле тулуп шыаан деп чоргалды-биле чугаалд болуп бис. Дайын чылча шаптырган, аштырган. Алар-биле буреттинген деннини тукут, Улуг Октябрьин тугуи, социализмин тугуи бистин кайгамчыктыг улузубуз, маадыр улус, өндүр улус бөмбүрелтиг кырынга бедн-биле көдүргөн болгаш ону дайын чылдарынын өдүн өттүр тийле-лени-биле тулуп келген.

Ала-чурттуг Улуг дайынныга совет улустун тийлеленин алдары каян-даа чмас. Ол чүс-чүс чылдарда чуртаар!

хөгжөөн. Дайын мурнунда бодус галын барык-ла үндүрбей турган. Эртен чылг бис 110 миллион кубометрин алган бис.

Улутур бугуулузенин структурасы тодарай-ла эске-ригден. Бугу улус ажал-агыттын депшилген хандыры турар адырларын улуг-тузуг биза өскөн. Электронут-сен-телге техниказын, телебашкарыла системаларын, технологи-тук чорудууларын автоматтыг контролдарын болгаш бай-лап таарыштырарын бугуулузге шигеэдин ап турар. Бис-тин бугу социалист ажал-агыттын илелкениг чазы-ты деринишкени чоруп турар.

Дайын сөөлүгүн уде Совет Эвилелинге аажок улуг элек-три станцияларын тулуп тургускан. Ам бисте электри энер-гиянын 1940 чылда турганында барык-ла он катат хейну амылдан удуруп турар. Ам чүтлө беш станциялар — Вол-га-нын ийи, Братскинин, Днепр чогуун болгаш Луганскинин станциялары дайын мурнундагы бугу электри станциялары-нын удуруп турганында хей электри энергиязын амылдан удуруп турар.

Дайын соонда кезе ажал-агыт кадыг аар-берге байла-га турганын улус эки билер. Кезе ажал-агыттын техника-биле база дагын чазыт чепсегээр, үрөткенин колхозтары, совхозтары болгаш МТС-терин катат тургузар, тарылга шөлдерин дыка калбартып, тарааны болгаш кезе ажал-агыттын эске-даа продуктуларын бугуурун көүдөлдү даш партия биле чазак эвөш эвес күженишкенин салган. Чер болгаш мал ажылы көдүрүп даш эр, херожен колхоз-чулар, совхозтарын эр, херожен ажалчыларын улуг ажал-ды кылган.

Эртемниг болгаш культураны талдамын бистин чедикши-кениеривисте аажок улуг. Ону ам бугуле база-да билер. Чүр-тук улус ажал-агыттын даш болгаш тускай ортумак эр-темин 11 миллион ажыг тускай артемнигтер, 600 муң ажыг эртем амылдарынын амылдан турар. Эң-не нарын айты-рылары совет эртем чедикшикниг шиптирлээр турар. Ам-гы шагынг эртем-техниктиг депшилгенин дыка хей шип-тирлэп адырларында мурнакчы тургустарын ол элел апкан. АКШ-тын атом талды-биле монополиязы эң кыска хуусаа-да уузкааттыган болгаш атомнук күчүлүг улусту тургус-туган.

Комсому чагырып адырынга ала-чурт эртемниг маады-лыг чедикшиктерин чүс-чүс чылдарда чуртаар. Комсом эр-темин совет кижж бир дугарында көдүрүп үнгөн. Ком-мосте үнүшкүну кижжиги калчаар боттарымын бол-гаш октаргынын ужу-кыдын көүдөлдү даш эртем оң хостук кижжиги чоранын чокта чаз бугу дегелер көргөн. Ол ба-за-ла совет кижж болган.

Экономиканын эгелзели болза социалист бугуулузенин кол сорулгалы — ажыгыч чоннарын материалдыг чалай байдалын беднлер чорукту чаз үндөргө шиптирлээр арга-нын партияга болгаш чазыкка берген. Улустун хергелде ба-раанызын бугуурун дайын мурнундагы денкилер даш ажыг катат берзэн. Ажал төлөварин беднлеринге, халас өөрдөлгө-ге болгаш чонуну бугу кесектерини пелесия хандырылга-зынга, урулар албан черлерин тударыга кайгамчык хей херекчилерин улаңдырган.

Дайын соондагы амылдарын эң чидик айтыры болза, тургалга бажынарынын чедикшес чоруп болган. Эжелге таарышкан болгаш фронт казымын девискээринге беш 25 миллион кижж чуртаар орач-бажы чок артык. Чуртал-га бажынарынга иелелдес бугу-да эвөш эвес болуп ту-рар. Мычарла-даа б чылдарын дугуунада көчүт хей чүд-дө кылдыган. Бистин чуртувуста чурталга бажынарын амгы уде ышкаш мидит хейу каян-даа тулуп карбон. Дайын соонда хоорайларга болгаш ажалдыг тууларга 900 миллион дөрбөтин метр чыган чурталга бажынарын ту-ткан. Ол дээр чуртун дайын мурнундагы хоорай чурталга фонуулуна ий ажыг катат ашп турар-дыр. Калзе беш миллион ажал бажынарын туткан. Хоорайларга болгаш суурларга совет кижжиги нийти-биле 33 миллион чаз квартираларын алган. Чурталга тулуун темпелери моол сөнгө-даа эер ужуруг деп, партиянын Топ Комитети са-нап турар.

Дайын соондагы чорби чылдарын дугуунада бистин нийтел болгаш күрүе тургузуус аажок быжыкка бол-гаш улам ийик хөгжөөн. Ажалчыларын, тараачылар-ын, интеллигенциянын чангыс эш, Совет Эвилелинин улус-тарынын найралы быжжаш. Ажал-агыт болгаш күрүе тур-гузуушкунун айтырлары — шиптирлээрине ажылыч чоннарын массалыг организациялары— Советтерин, проф-эвилелдерин, комсомолдун ролу берзэн. Коммунист нийтелити тургузарына материалдыг, политиктиг болгаш идеолотуг эге белеткелер Коммунист партиянын уду-рулгалын бугуурун чоннук күш-ажылы-биле тургустунган.

Чурттуу дайын соондагы катат тургузушкуну, улам ийиктиг нийтелде хөгжүдөш парын чорудуга болган. Ком-мунист партиянын мурнунга ол кайгамчык улуг сорула-ларын көдүргөн. Ол байдалда партиянын удуруу ролу өскөн, социализмин, коммунизмин салым-чолу даш оң харыскалыг берзэн. Амылдар болза, партиянын политик-тиг улагымышкынын, политиктиг шын доозуларын оң тыл, ой-шаанда көдүрүп шыдаарын, массаларын дуржулгалын чогалкыч түнелген, болгаша алдалгаларын көрүп, оларын эдил билгирин бугу талдагы хынап көргөн.

ТК-нын октябрь болгаш ноябрь (1964 чыл) Пленумдары-га бистин партиямыс политика болгаш ажал-агыттын уду-руу турарында субъективизмин, ментергенишкениг болгаш мактанымшыктын илерээшкенин шиптирлэп буруу шапкан. Бистин улутурувусту, кезе ажал-агыттын, эртемнистин болгаш культуравытын, ажалчыларын болгаш колхозчуларын, бистин чуртувусту бугу ажалыч чоннарын материалдыг чалай байдалы чайгалым чок көдүрүр хандырычыне партиянын болгаш чоннук күж-енишкенин Топ Комитет улаңдырып турар. Бистин кезе ажал-агыттын улам ийик хөгжүдү талда-биле эконо-мизмин үндөлөгүдүг хемчегтерин ажалдан кылган СЭКП ТК-нын март Пленуму ол айтырларын шиптирлээ-ринге чугула ужу-дуузалыг.

Партияны быжкан болгаш ханды көөр чоруп, принци-палы болгаш кайгамчык улуг дуржулгалын, чоннук үн-дөзүн эрге-ажыктарына таарышкан политиктиг улагымыш-кынын партиянын ат-алзын улам бедн көдүргөн, ону до-з-

Делегейин ийги дайынын кичээндиргилери болгаш амгы делегей байдалы

Эштер! Фашизмин ашкан Улуг тийлеленин чорби чыл оюн дем-гелешиваан, совет кижилер, зарып-даа бугу чурттарын улустары, эртен дайынны бозушкунунарын, оң кичээндир-гилерин база катат болу турар.

Ылыг ыназыг, азы оон-даа артык көрүчүт халап ка-жан-даа кататтазын даш, чүгү кылда чөгүрүл? деп ай-тырып бугу кижилерин дугуурулду турары чайгаар билдин-гир-дир.

Делегейин чаз дайынны баш удуз бодуруу-биле бугу-ле чүвени кылп келген болгаш кылды-даа турар бис дээр-ин Совет Эвилелин Коммунист партияны, оң Топ Ко-митет, Совет чазак бугу харыскалыгы-биле мөдөлгө шы-лар. Социалист Ала-чурттуг хосталгаш даш өгөн ки-жилерини тураскалынга шыныч болуп, амгы болгаш келер сагалдарын амылдары болгаш ас-кежин даш бозуу-сун харыскалыгыны мөдөрөл баштаан. Бистин Төрөн чуртувустун күчүгүн мотак чокка быжыган, империализм-ге болгаш дайынга улуг улустарын тайбын болгаш аймык чок чоруду даш демиселге бугу революст, демократтыг, тай-быны ынакшылыг күштерин чангыс эвин камгалап турар би-с.

Бистин даштын политикамыс билдингир. Оң эчсе со-рулгалы — бистин чурттарымыска социализмин болгаш ком-мунизмин тургузуунага тайбын байлаларын бугу социали-ст күрүнелер-биле кады хандыры, тайбын болгаш деп-

гандыр улус массаларын улам-на өйрүм каттыштырган.

Эштер! Октябрьин социалист Улус революциянын эгелзени революст чуртталгаларын күчүгү агымды дээр эдилерин шыдапкан дег, мидит күштер дегелде чогуу фашизмин аш-кан тийлелге көргүскөн. Империализмин чаленижи — фа-шисттик Германияны чылча шапканы — дегелейин дайын соондагы жугуудели баш удуз тодараткан. Ол тийлелге болза Барыны болгаш Чөөн чүткенин элзэн каш чуртта-рынга капитализмин буурап дүжүшкүнге чедирген чаз кү-чүлүг революст күдүрүшкүнүгү эгел болган. Ол тийле-ге дегелей политикамын, экономикамын, идеологиямын, миллион-миллион кижилерин мөдөлгөни ханы эскерлиш-килерин эгелзип салган.

Дайын соондагы үе болза, дегелейин социалист сис-темазын төртүтүшкүнү-биле, дегелейин ажалын бол-гаш коммунист шимчээшкенин эгелзели-биле, национал-хосталгалыг революцияларын көдүрүшкүнү-биле, дег-елейин термодолуг дайыннын айымынга улуг, тайбын даш улустарын илелкениг демисел-биле дегелеттин-ген.

Фашизмге улуг демисел болгаш ону чылча шапканы со-циалист революцияларын күчүлүг чалгын көдүргөн. Дайын мурнунда чүгө ийи күрүнелерин — СССР-нин бол-гаш Моол Арат Республиканын тургусканы социализм боду-нуу горизонттарын аажок дегелеткен. Хосталганын арга-лакчы шургагы реаксылыг бугу-чурттарыны чер кырында ийирий шапкан болгаш хей-хей чурттары социализмин тийлелгенин чедирип келген. Албанияны, Болгарияны, Венгрияны, Герман Демократтыг Республиканын, Польша-нын, Румыниянын, Чехословакиянын, Югославиянын ажал-чы чоннары капитализмин кезе-мөндө чок кылган. Со-циалист революция Азияны те салгыккан — улуг Кылаз хей чү чалагын социал болгаш национал дарыянын кичи-зиден адырып үнгөн болгаш ам социализмин тургузуп ту-рар. Вьетнам Демократтыг Республиканын болгаш Корея Улус-Демократтыг Республиканын улустары берге байла-дарда социализмин тургузуп турар. Кубанын маадырлыг улу-зу социалист чаз нийтелди бодуну черинде кайгамчык улуг көдүрүшкүнү-биле балыктыдып турар. Амгы талда-биле бистин акы-дууламашымыс, демисел талда-биле акы-дууламашымыс социализмин туугу бедн көдүрүп чорут-тур.

Социализм дээр чөк кырында таарылга болган алчы-дыр деп, буржуа идеологтар хоозун бодал-биле боттарын хөгелдип турган. Төгү бодуну-биле болгашкан. Социали-ст тургузуу эң бозуп, нийтелел хөгжүдөшенин дүрүм бугу-гаар түнелди кылдыр балытаттымын турар.

Делегейин социалист сисемасы бугу дегелейин ажал-чы чоннарын хосталгалыг демиселдин хөгжүдөшениге, дег-елей харылааларында улам ханы дөшүгү салдарын чеди-рип турар. Дегелейин чаз дайынны өскүдүн үндөргөн болгаш улустарын кулаарынын империалист планнарын боттарымынн орунуга ол кол моолд болуп турар.

Чорби чыл иштинде капитализм чурттарында ажалын амгы улуг чедикшиктерин чедип алган. Барыны Европада, Совет Америкада, Японияда күчүлүг агым тулушчуларын, ажал сокардышкынын калбак шимчээшкенин ажалын чон массаларга элзэн дүжүп беринишкенин кылычыне баар кылдыр империалист күрүнелерин башкарыкчы бөдүлте-рин албадан болгаш империализмге улам ийикти шаап кал-даашкыны оң агрессор бодаларын үе шаваарына баштай-гы белеткелерин тургузуп турар.

Улустарын хосталгалыг демисел бугу дилерин хаара туткан. Национал-хосталгалыг шимчээшкенин мидит калба-рышкынын, мидит темпелерин ажалыч чоннарын револю-сттук демиселдин төөгүдү билбес. Азияны, Африканы, Латин Американы улустарын өлүмүг сөтүлүшү таа-зылаш, күчүлүг колониализм империализм бөстүп дүшкөн. Колониалдарын эрге-чагырганын алааза ам-даа чор-руу улустар боттарынын хосталгалы болгаш хамаарышпас чо-руу даш көрүш чок, эрес-маадырлык демиселди чорудуп турар! Антиимпериалист демиселди чорудууназын 60 ажыг тускай догунаан амык күрүнелер тургустунган. Со-циализмин иделары хосталган улустарын мөдөлгөни улам-на сийдиги көрүп турар! Африканы болгаш Азияны дыка хей күрүнелер социалист чуртталгаларын орунуге кирип турар. Чогуу-на харын эгелдө-түрөгөд, аш болгаш мөчүдүдөл ажалыч чоннарын социализм адырып ап ту-рар деп чүвени ол чурттарын улустары көрүп турар.

Революст демиселдин болгаш социал чуртталгаларын авандары, ажалын алганын болгаш бугу ажалыч чонна-рын төөгүлүг тийлелгелерин сөрүк киириктиг болгаш ор-ганизацыны болза коммунистер болуп турар. Олар дарга-тырган улус массаларын эрге-ажыктары даш эң шиптир-лэп болгаш кызыгаар чокка бердиген демиселчилер болуп хөдөлүп турарлар. Ол улуг хулаа көрүшкүнү коммунист партиялар империализмге улуг, ажалыч чоннарын эргел-рин даш, тайбын даш эрес-маадырлык демисел-биле чазал алган.

Коммунистерин улуг, барык бежен миллион кижилер ар-миязы чурттарынын аажок хей нуруунада

СОВЕТ УЛУСТУҢ УЛУГ ТИИЛЕГЕЗИ

(Төнчүзү, Эгеми 1, 2, 3 арынарда).

лып турар. Чогуу-на харын бо талазы-биле америк политикчилерин сөз-биле ажил-херээ дүшпейн турары изергей-дир.

Бис Американын Каттышкан Штаттары-биле харылааларын экинчиде болгаш хөгжүр дээш тургужу турар бис. Иччалза-даа тайбын кожа-хелбээ догунаашкынын идеалын чүгүле ийи күрүлелерин аразында харылааларга боттандырган турарына кажал-даа чөлөөрөшпөс бис. Бистин планета-выста 120 ажыг күрүлелер бар, оларын түс бүрүзү оон тус-кай догунаашкынын, хамаарышпас чорун, чүрт-девисээр талазы-биле бүтүн-бүтүн турарын хүндүлөп көөрүнгө, оон иштиги херектеринге колгааралас турарында ыдыктыг эргел-дир.

Бистин даштыкы политикастык улуг болгаш чаагай ээс сорулгалары ыдыг-дыр. Бистин партиястык болгаш чакаткы ол политиказы совет улустун үндөсүн эрге-ажыктарын изергейлээр турар, ычтангай бүтү совет кижилер ону ийи-биле чүтүлдүгүрүп көрүп база ийекейли-биле дөткөп турар.

Бистин партиявыс, Совет зазак улуг Ленинни биске чагааны ол политиказы моон соңгаар-даа амырдылга чайгы-ла чокка болгаш мога чокка боттандырган. Бис ону бистин улусту-уустун тайбын болгаш аас-кежин, чер кырында бүтү улустарын тайбын болгаш аас-кежин дээш кылып турар бис!

Эштер! Империялынын агрессив чиженишкенининеге хамаарыштыр хамааттын мурунда серемчелдеп болурунга улустарын делегейин ийги дайыннын кичээлдерлерин өөредип турар. Агрессорларын оожургатпас, а оларын планнарын сойгалар болгаш үзө шавар, оларын айыктыг хаденишкенининеге өйтүр шавышкынын бээр, антиимпериалисттик күштерин хүрээленин быжыглаар — тайбын камгалаар болгаш быжыглаар дээш демселде чүтүл сорулгалар ыдыг-дыр.

Шаг-үе хей чүвени өскөртүп аргалыг. Иччалза-даа эртең дайынны кол буртулгалары — герман милитаристтерин шаг-үдөн дашыкчир чүтүлп турар өлүгүг чычса шавышкыны болгаш көөрүгө оларын албадаан кылдыр боттандырып келир-дир. Оларын болгаш-биле алдыга, төөгү чүгө чагыс ол-ла дөткөп-биле; дайын аштырышкын — күштерин чыры — чаа дайын-биле чорутуу ышкын-тур.

Версаль соода бодунун чепсектик күштеринин үндөсүн тургузарына бүтүн чартык ол чыл ажыг үе Германияга негеттигин. АКШ-тын болгаш НАТО-нун өске-лаа чүрттары-нын империалисттерин ийекейлиг дөткөмчө-биле агы герман милитаристтер ону 9 чылдын иштинде кылган. Ам оларын холууда чартык миллион бүндөсөр болгаш масса-дыг армияны калбартырынга кордашкын салган офицер ко-пузу баа болуп турар.

Стратегия планнарын, барын-герман чепсектик күштерин тургузарын болгаш өөредип ракеталардул чепсекти ийи-гөдөп аларын барыдаалар тургузуу турар. Ыдыг чепсекти алыр, ычтангай асаа дагышпаан, делегейин ийги дайыннын түндөсүн ревизионист ордальды — ГФР-нин политиктик болгаш шериг удуруктарынын сорулга-ны бо-дур.

БИСТИҢ УЛУЗУВУСТУҢ ӨЛҮМ ЧОК МААДЫРЛЫГ ЧОРУУ

Кремльдин Съездилер ордузунга байырлыг хурал

Төрөн чүрттүн дайынчы алдары! Ада-чүрттүн Улуг дайынчы Совет Эвилелинин тилдигенин 20 чыл болганын демселеп турар бистин чүртүвүстүн бүгү амырдыгы оон маадырлыг тынжы-биле бүртөг-тин. Фашисттер Германияны ашкан бо төөгүгү тилдиге болза, совет улустун хей-агт кирикчииз болгаш организацикы Ленинни партиязын удурутпазы-биле чедип алдыган.

Совет Армия гитлерлер дараалдан Европанын улустарын хостал, фашисттер мөчүгөдөн бүгү кижиг төрөлгөткөн камгалаан.

Тилдигеже орук аар-берге болгаш үр болган. Бистин улус ону канчаар-даа аажок улуг ычталдаларын, качагаларын оору-биле, миллион-миллион кижилер-нин амы-тынны-биле чедип алган.

Оон бээр 20 чыл эртең. Ургэдэшкиннерин орунга чырыктыг хорайлар шаг-ла турупкан, дайынны өртү-биле иштал-ган турган чере анык мыштар могаар-нып үнгө. Иччалза-даа фашисттер эжел-лекчилер-биле демселдип чакык-дөмдиг-тиг үзүлгө дугайында бодол кижилерин чүрөктөдөн ам-даа өшпөз. Өлгөн маадыр-ларын тураскаланы байырлазгы бо хү-нерде бүтү чорт огул-кызын ынакшымы-биле мөңгөйдү, дайынны ветераннарын, фронтта боо-чепсекти кылып берип турган тылдын ажил-чиштерин чоргалар-биле алдырдыкчир турар.

1941—1945 чылдарда Ада-чүрттүн Улуг дайынчы совет улустун тилдигенин 20 чылдыг тураскалалар Москванын ажил-чы чоннарын Совет Армияны болгаш Шериг-Далай Флотунун төлөөлүлери-биле каттышкан хуралы май 8-те Кремльдин Съездилер ордузунга болган.

Чиди-мыыл тукта-В. И. Ленинни сүктүлүгүрү чүрү: «1945» база «1965» деп чырып турар сакмар болза, Гитлерлер Германияны ашкан тилдигенин хүндүлөп бээр бистин Төрөн чүртүвүстүн эртең чээрби чыл орунук дугайын сагындарып турар. Дайынчы туктарын чыныгы хүндүлүг тайымалга шериглерин бүтү кезек-теринин төлөөлүлери турарынан. Орду-нун хөлөкчү улуг запы бөгүн маадырлар-нын адым сымластарынын, ордендерин, дайынчы медалдарын чайыналарында улам-на чырыктыкка ышкын аларган. Амы-тынны харамнамай, бистин Төрөн чүртүвүстүн алдарын болгаш хамаарышпас чорун камгалап турганын — сургалыг шериг начальнигтер, Волгадан Шпреега чеген эрес-андын солдаттар, боттарынын ашактары, оолдары болгаш акы-дуналары-биле кады дайынга ууар демселде ки-ришкен маадырлыг херөөжөнөр маада чыгылган. Мында — Москванын фабрика болгаш заводдарын ажил-чиштерин, эртеңки Хосталга Фронт партиязынын полти-бро кезигүүнү, АУДР-нун Министрлер Чөвү-лелин, чүрттүн тайбын күш-ажылын ач камгалап турар дайынчылар. Эштер Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Ки-риленко, К. Т. Мазуров, А. И. Михом, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Н. М. Шверки, А. Н. Шелепин, В. В. Гришин, П. И. Демичев, Д. Ф. Устинов, Ю. В. Андропов, Б. Н. Пономарев, А. П. Рузавков, Совет Эвилелинин Маршал-дары Р. Я. Малиновский, И. Х. Багра-мян, С. М. Буденный, К. Е. Ворошилов, Ф. И. Голыков, А. А. Гречко, А. И. Еремен-ко, Г. К. Жуков, М. В. Захаров, Н. И. Крылов, К. С. Москаленко, К. К. Рокоссо-вский, С. К. Тимошенко, Флотун адмиралы

С. Г. Горшков, тилдигенин 20 чыл бол-ганын демселдээр-биле Москвада келген тө-лөөлөрүн баштынар — БКП-нин полти-бро кезигүү болгаш секретары, БКП-нин болгаш Болгариянын Министрлер Чө-вүлелин чанында партия-хурме контроль комитетинин даргазы Б. Велчев; Венгрия-нын Социалист Ажылчы партиязынын ТК-зын полтибро кезигүүнүгө кайла-дир, ВУР-нун Курланын даргазы Мих-лош Айтас; Демократ партиянын генер-ал секретары, Национал хуралдын док-таамал комитетинин даргазын ордал-чымы, Вьетнам Демократик Респуб-лика госхотар министри Нгвен Суан Нем; Германиянын Социалист Чынык аай партиязынын ТК-зын полтибро кезиг-үүнү, ГДР-нин Министрлер Чөвүлелин даргазы Вилли Штоф; Улустун төлөөлү-лери-нин бүгү-кыл хуралын доктам-ал комитетинин даргазын ордалчымы Лийн Фан; Керейин Күш-ажылы партия-зын ТК-зын кезигүүнү, даштык чүрт-тар-биле културлуг харылаалар талазы-биле комитетин даргазы Со Чер; Кубанын Социалист революциянын чынык аай партиязынын национал удурутпазын кезигүүнү, Куба республиканын иштин са-дыг министри Мануэл Лусардо Гарсиа; Моолдун Араттын Револушут партиязы-нын ТК-зын полтибро кезигүүнү бол-гаш секретары Дугарсурун Чаганамын; Польшанын Каттышкан Ажылчы партия-зын ТК-зын полтибро кезигүүнү бол-гаш секретары Рышард Штепешкий; Ру-маниянын Ажылчы партиязынын ТК-зын полтибро кезигүүнү, РУР-нун Мин-истрлер Чөвүлелин даргазын ордал-чымы Эмиль Воизараш; Чехословакиянын Коммунист партиязынын ТК-зын пре-зидиум кезигүүнү, Национал Хуралын президиум кезигүүнү, чехословак-совет ба-йырла эвилелинин Топ Комитетинин Президиумун даргазы Эдвекс Фрайзгер; Югославиянын Коммунист эвилелинин ТК-зын күүсөмүчү кезигүүнү, Югославия-нын Күш-ажылы чонунун социалист эви-лелинин элсел комитетинин даргазы, эи-лел скупщинанын депутаты Лазар Коли-шевский олар президиумга кестүп келгире-чылдыктан ийи адым чаксаашкымы-биле уткуп алган.

Болгариянын Улус Республиказын На-ционал Хуралын Президиумун дарга-зы Г. Трайковту; Испаниянын Коммунист-партиязынын даргазы Долорес Ибаррури-ни; Сириянын Коммунист партиязынын Топ Комитетинин чингине секретары Халеде Багдашты; Конгоун (Браззавиль) нацио-нал революшут шимчээшкын партиязын полтиброунун бирги секр-етары А. Нумазалайын; Алжирин Национал Хосталга Фронт партиязын полтибро кезигүүнү Омар Бен Махаджубын; Наци-онал Хосталга Фронт партиязынын полти-бро кезигүүнү, АУДР-нун Министрлер Чөвү-лелин, чүрттүн тайбын күш-ажылын бол-гаш Национал камгала министрин Хуа-ри Бундескын; Италиянын Коммунист партиязынын удурутпазын кезигүүнү, антифашист национал ассоциациянын даргазы Умберто Террачини; немец эжел-диги үзүлгө Данияга Удурутпазын армиянын удуруткучу Свена Вальгери-даштык чүрттарын шериг төлөөлөрүн быжыктырган. Тилдиге хүнү байырлар-биле Москвага социалист чүрттардан, а ол ышкын Франкфурт, Ангилдан, АКШ-дан болгаш өске-лаа хей-хей чүрттардан келген дайынчы ветераннарын чыгыл-ган чымы-биле уткуп алган. СССР-де ту-

руп турар дипломаттыг төлөө черлеринин баштыктары, хей сангыг даштык аалчы-лар, совет болгаш даштык корреспонде-нтер залга олуршкан.

СЭПК ТК-нын Президиум кезигүүнү, СЭПК ТК-нын секретары М. А. Суслов байырлазгы хуралды айткан.

Совет Эвилелинин хурме гимнин чы-галып үнгө.

Совет Эвилелинин фашисттер Германия-ны ашкан Тилдигенин 20 чыл оюну ду-гайында илеткел СЭПК ТК-нын Президи-ум кезигүүнү, СЭПК ТК-нын Бирги секр-етары Л. И. Брежнев кылган.

Эш Л. И. Брежневтин илеткел улуг ий-чөнгөй-биле дайынга болгаш адым чак-саашкыны хей уаза үе кирип турган. Совет Эвилелинин Коммунист партиязы-га, оон дөмдөгү Топ Комитетинге, совет улуска болгаш оон маадырлыг чепсектик күштеринге алар болгаш кыгылар илеткел доозулган соода чыгышпаан үн-гө.

Бистин Төрөн чүртүвүстүн наймсыла-лын шаяндалчын чакаттын шаяндалчын ааа тыспыр-биле Москванын ажилчы чонна-рынн төлөөлөрүн М. А. Суслов президи-умга чаалаан. Москваның — тулуучу-хунарнын маадырларын болгаш күш-ажылын маадырларын, эртемендерин, уран чулдуун мастерлерин, хей-инини ажалдыкчыларын алган-мактан байыр чө-лөрбөшпөш, шүптү улус туруп келген. Мос-ковтеги күсөмүчүн даргазы В. Ф. Про-хмислов Москванын тутун кирип келген.

Москвага Ленин ордени болгаш «Ады-мы Сымды» медалды бербешаан, маа-дыр-хорай деп аты тыспыр дугайында СССР-нин Даян Советин Президиуму шаяндал бижинин сөзүн Л. И. Бре-жнев көчкө.

СЭПК ТК-нын Президиумун, СССР-нин Даян Советин Президиумун бол-гаш СССР-нин Министрлер Чөвүлелин заасканын баагар Л. И. Брежнев күндү-лүг шаяндал бижини мөңгө калагалары-биле төлөөлөргө дамчыткан, а оон соода Москванын шаяндалы Ленин ордени бол-гаш «Адымы Сымды» медалды кымыз ту-ка каалаан. Хуралдын кижикчилерин дик-тигит адым чаксап турган. «Маадыр-хорай Москвага — алдар!» — Бистин пар-тияжык алдар!», «Бистин улузүлүс ал-дар!» деп кыгы-унер аныктып турган. Президиум кезигүүнине, Москванын төлөөлөрүн, даштык аалчыларга урулар чепсектер тузускан.

ТК-нын Президиум кезигүүненин бол-гаш СЭПК ТК-нын Президиум кезигүү-нине кандидаттарын, партиянын Топ Коми-тетинин секретарынын мурундан, СССР-нин Даян Советин Президиуму-нун болгаш Совет чакаттын мурундан эш Л. И. Брежнев улуг шаяндалы алган.

Эш Москваның адым чаксаашкыны баа-каган ийи ба-йыр чөдөгөн болгаш кайгычанчы улуг үлө-лөкчө дээш оларга чүрөктөн ханым-ын ийи аныкшылы өлөрткөн.

СЭПК-нин МКХ бирги секретары Н. Г. Егорчев чүе чүтүлган.

Байырдыг хурал хагалыган Совет Эви-лелин гимнин улуг чаагай-биле дым-чалган. Адым чаксаашкыны залга ур-гүдүлөп-ле турган, улуг совет улус. Ко-ммунист партия дээш, бүгү улустарын бу-лбас байырлап дээш байыр чөдөршө-киниери катал-катал дымалып турган.

Байырлазгы хуралдын кижикчилеринге дайынчыларын бот-тыктыгыр уран чү-дүгү концертин көрүшкөн.

(СЭТА).

нык кол кижикчилерин каттыштырып турган харылаалар-ны үзө бергенер.

Фашизмни чычса шапканын сөөлүндө удааанда-ла им-периализмни күштеринин «делегейни удурутуун» утланган АКШ-ка баштаган согузжү күжү тургустунган. Делегейге тергилдиги немеч-фашист күзөкчилеринин салым-чолу америк империалисттерин чүгө-лаа өөртөпкөн хирелит ышкын-тур.

Бистин хүнеривисте дайынны болгаш агрессивны кол күжү — ол дээрге америк империализм дээр дугайында деле-гейин коммунист партияларын кылган түндөсүн деле-гей болушкунуларын сөөлү үзө бүтү чөтүлдүгүрүп ба-дыткан турар.

Делегей реакциянын чөлөгижинин ролюн күсөтө-шпаш, АКШ-тын чыгырчык бөлүктөрү өскө чүрттарын бол-гаш улустарын иштин херектеринге арым-чүр чок чар-жалашын, уластар аразынын дүшкүрүлү чорун кошкылы-нары удурушкан, үскөдөшкенинине бүгү-ле чаа-чаа олагарын тургузуп турар.

Кандыг-бир чүрттарын улустары, ол Латия Америкада, Азияда азы Африкада-ла болган дикчи, хосталга болган ха-маарышпас чорук дээш демселде калдырып-ле, делегей жандары — америк империализм бодунун корабилерин-биле, авиация-биле азы АКШ-тын далай чааг шериг-биле до-дораан чөдө хона берген турар. Конгога ыдыг болду. Бө-гүн америк солдаттарын ол чүрттүн улугу-нун хосталга-болгаш хамаарышпас чорукчу чүтүлүп чепсектик күжү-биле басып турары Доминикан республикага база ыдыг бооп ту-руп.

Куба республикага удуз күтүлүшкүнөр соксакыйн турар.

Америк империализмни жандарымын политиказын эи-не тода алерошкын Вьетнама болушкунуар бооп турар.

Вьетнама америк интервенция бүгү делегейде килдөө-шкенин бодуруп турар. Хосталган национал фронтунун удурутпазы-биле боттарынын төрөн чүрттүн хосталга-болгаш хамаарышпас чорукчу дээш демселдеп турар Мунгу Вьетнамын патриоттарын профессионал шаажылакчылар-нын соок сөткөли-биле америк дайынчылар басып турар-лар. Америк империалист ВДР-ге удуз агрессив чалааш-кынынын каш айлар иштинде чорутуп, республиканын хо-райларыне болгаш суурларыне ууар чүтүлүп чалаашкы-нары кызып, оон деискар сугарынга бодуну шериг-ла-й күштеринин дээрбөдөкчү үлөдөгилерин кылып турар-лар.

Бо байдалда империалисттерин чалаашкыныга таварыш-кан акы-дуума чүртка чогуур дөткөмчөни көргүзүр — со-циалист чүрттарын алдарынын херээ, интернационал-чы хүдөөлөгү болур.

Совет Эвилели Вьетнам Демократик Республикага оон аг-рессиядан камгалаар херөөгө дуулашкын көргүзүп турар. Бир эвес чүтүл апарса, ол дуулашкын уладыр. Империалист-тер интервенцияны өйтүр шавырынга херек хемчегер та-лазы-биле Совет Эвилели биле ВДР-нин аразында ууар-бол-галар бүтүн чыныгы аай болуп турар. Бистин чүртүвөс бодунун интернационалчы хүдөөлөгүн ыдыкты-биле күсө-дир!

Вьетнам улустун хосталгалыг демселдеп базарынча у-лаандырган бодунун үлөдөгилери-биле АКШ-тын импери-ализм бүгү делегейин улустарынын национал-хосталгалыг шимчээшкенине ажык кыжынтып кылып турар. Харын моон удурунда АКШ-тын империалисттер агрессивды удуз демселдеп турар вьетнам улуска дөткөкчү көргүзүр бө-лүгү хосталгалыг болгаш хамаарышпас чорукчу камгалап ту-рай бүгү улустарын алдарынын херээ, хан-дамчырын эр-ге-ажыктары болур. Чер кырынга тайбын камгалаары эр-гим болуп турар бүтү кижилер маада сокургалдыг.

Маадырлыг вьетнам улуска удуз америк империализм-ни агрессивны соксакылар тайбынга ынакшылдыг бүгү кижиг төрөлгөткөн амыг үзө шимчирли-биле негеп турар. Ол не-гелдер, күсөткөткөн ужурут, Вьетнам улус шынын хер-ек дээш демселдеп турар, ол тилдир-даа!

АКШ-тын агмы президентин Л. Джонсон бир чыл бичи-ле ажыг үерин мурунда согулдаларга тайбын чыгырды ба-дылаарынын, Франклин Рузвельттин чыныкчыларын шынчы болурун доозулары-биле чортуп турган болгай. Америк улус Джонсон дээш бадылаашкынын берген, фашисттер чалаа-чыларын талаалачкын Дуглостер дээш согушпаан барган.

Каттышкан Штаттарын агмы байдалында делегей дайын-ны калдыг уруктарыгар болурун бигеши, согушчулар согулда мурунда чүтүлгалары тайбын дээш, делегей айтырларын шимчирлөөгө реалисттик чорук дээш чүтүлган турган по-литик кижиге илгезинер.

АКШ-тын агмы чазанын практиктик ажил-херектери ам оон эске орутта түрп алганын херечелеп турар.

Американын Каттышкан Штаттарын чыгырчык бөлү-ктөрү өскө улустарын дээш шимчээшкенин херелит болурун күзөп турар-дир-дир, чогуу чүтү чүгө үндөшпөш ычпал турары ыдыкшымы. Өскө чүрттарын улустарыга аал-ора-нынга кандыг бау-чурунун тургузар ужурутуг деп айтып бөйрөк олар күзөп, алдарын мурунга бажын мөгөйтп бер-бес кижилерин боо-чепсектик күжү-биле басып калган ора-лазып турараар.

Мынд политиканын чогадыкчыларыга улустар аразы-нын эргелеринин ноомалары деп чүе кайын турар! КНО-нун Уставында, АКШ-тын агы салдыган өске-лаа делегей документтеринде айттыганын байырлазгы хүдөөлөгүлөр олар болушкуну-лаа үрөп турараар. Ол — күчүлөрүн бол-гаш ууар-туржук чоруктуг политиказы, агрессивны поли-тиказы-дыр. Вашингтонда чогадып турар калды-лаа мөге доктриналар мындыг толарай фактыны чыгырчып шыда-лас-тар. Улустарын национал-хосталгалыг шимчээшкенин шериг азынтарларынын болгаш диктаттын күжү-биле базарын ула-нышкыны АКШ-ла алдары-лаа, хүндүлгөлдү-лаа өскөп бербес. Ол улаанышкын бузганы-биле буурап дүжөткө чы-ааттыган, чүгө дээш хосталгаже, хамаарышпас чорукчу бол-гаш социал хөгжүлгө келдүрүп үнгөн улустарына тура-соруунга удуз ол туржук шыдаас.

Ракета-ядролук чөпек талазы-биле АКШ кандыг-бир «ар-тык күчүлүг дээрини» дугайында сөөлү үзө Каттышкан Штаттарда ууа-даа чүтүлгалыг турары дымалдыр-дыр. АКШ-та мыа-чыла ядролук бомбалар, ракеталар, стратегият бомбалык самолёттар, суг алаанын атомуг хемелери бар деп, кайы-бир дуулаш-туулаздыг америк ажалдыкчын кыж-нышкыны-биле чүтүлгалан хүн эртейин турар. Термоядлу-к дайынны чорутууга дээш чөс-чүс миллион кижиг узу-т-катынга бээрин бар-ла шаа-биле санаан-лаа турарлар.

Совет кижилерин, социалист өске-лаа чүрттарын улус-тарын, кым-лаа чорутуп шыдаас. Бистер бодуштуз күжү-вүстү билип, шилип алган орутуус-биле бүүрөлдиг чоруп орап бис.

Совет Эвилели камга-лаа халлаар диван болгаш халлаар диван-лаа турар. Бистин чүртүвөс тайбын күш-ажыла ту-рар деп чүе билингир. Совет кижилерин амырлар байла-лын экинчилер дээш бүгү чүдөлөрүн кылып, заводдарын, фабрикаларын, чурталга бажынаарын, школарын, эмнел-дерин тутуп турар бис. Иччалза-даа чер кырынга тайбын камгалаар дээш бистин ийи чүтүлдүгүс кандыг-бир кем чок тайбынчылар чорук кылдыр кым-лаа соода бижини. Бистин национал бөлөөлөшкенин ээсн кээз чепсектик күштерин дайынчы күчүзүн быжылаарына үнүп турарын бис чачырай — турар бис. Совет улус ол чарылаалары-а эргөжө чүтүлдүгү өкө билип, бистин Төрөн чүртүвөс камгалаар чүрттүн быжылаар талазы-биле партия болгаш чакаттын хемчөгөлдөрү бүрү-биле дөткөп турар!

Бистер боо-чепсек туткаш кыжаныры күсөйгөн турар бис. Ол болза бистин чачылымы эвес-тир, бистин политикавыс эвес-тир. Иччалза-даа бөгүн, улуг тилдигенин алдарыг оюнда, кандыг-лаа агрессив чөтүр өйтүр шавышкынын бээр дээш, бүгү-ле эргөжөк чүтүл чүдөлөр-биле дериттинген бистин Чепсектик Күштеринин дайынчы күчүзүн дугайын дүрүм баагар чоргалар-биле чүтүлган тур бис.

Совет кижилерин чаа салгакчылары аас-кежинтик болуп, делегей дайыннын халалдарына таварышпаан. Бөгүн 20 харлыг кижилер кымынчыг мөзгө даяжып, бомбаларын чач-тышкынын, артиллериянын димидил шынааан. Иччалза-даа бистин чүртүвүстүн анык боллар, кыстары боттарынын алдарынын болгаш улуг акыларын ол дээш түлүп ту-ганы ол-ла идеялар-биле сорул кирген. Бир эвес херек апар болза, Ада-чүрттүн Улуг дайыннын маадырларын дайын-чы чачылаарын дөдөрбөшпаш, совет аныктар бодунун Тө-рөн чүртүн камгалаар дээш, Октабрын чаалап алышкы-нары камгалаар дээш, коммунизмин тилдиген дээш күш-терин харамнама, кандыг-лаа качыгдалдар чалаанас!

Дайынны күсөөс бис деп байырлазды-биле чарлап тур бис. Тайбын, бүгү улустарын хосталгалы болгаш хамаарыш-пас чорук — бистин партиямыстык болгаш Совет чакаттын по-литиказы ол, бүгү чүрттарын болгаш улустарын олче кыгы-рып турар бис!

Бис болза бистин камгалаанын быжылаар дугайында санып салып турарымы ышкын, тайбын дээш, чепсекте-нишкенин бүтүн болгаш бүгү-инини дүжүрери дээш, шаа-ныг күженишкени-биле демселдеп турар болгаш демсе-жир-даа бис. Бо талазы-биле бисте чайгышкынын чок бол-гаш турбас-да. Чепсекте-нишкенин эндер бүүдүренин та-лаалачкыларыдан турштуу бажы-базы-биле чаалап алыр херек. Бис болза ядролук чепсекти хоргузары болгаш узу-т-кап чок кымыр дээш туржуп турар бис. Шүт-лаа бүгү кижиг төрөлгөткөн дүрөлдүгү турар ол сорулгагы шимчирлөөр дээш, бүгү социалист чүрттарын болгаш тайбынга ына-кшылдыг өске-лаа күрүлелерин улустары-биле калы моон со-гоар-даа демселдеп апарар бис. Чепсекте-нишкенин дүжү-ренин болгаш ядролук чепсекти узуулап чок кымырнын орунга империалист милитарист бөлүктөрүн тургузуп турар моондаан тайбынга ынакшылдыг улустарын бажыш-кыны эрте-даа азы орай-даа болза чааа теп үнөр дээрине бистер бүүрөар бис.

Тайбын дээш демселде өй-не калбас хей-инини күштер-ини чыныгы экин быжылаары эргөжөк чүтүл дээрине төө-гүлүг дүжүлгө өөредип турар. Бистин хүнеривисте тайбы-нын фронтун — ол дээрге социализмни чүрттарын, ол дээрге оон анык национал күрүлелер-дир, ол дээрге ко-ммунист болгаш ажалчын партиялар-дыр, капитал чүртта-рында хей сангыг дөмшөлгө хей-инини организацилары-дыр. Бүгү-ле күрүлелерде, оон иштинде кол-кол империали-ст күрүлелерде-лаа калбас улус массалар тайбынча чүтүп турар.

Делегейин чаа дайынны чайлаздыры дээш демселде онза роль социалист күрүлелерин улуг-хууунга онаашкан. Со-циализм чүрттары империалист күштерин агрессив чим-ченишкенинине удуз демсиг хөдөлөрин агмы уенин байла-ны чүтүлдүгү-биле негеп турар. Барыша керээзи — Евро-панын социалист чүрттарын дайынчы эвилел бодунун он чыл оон каш-ла хонгаш демселдеп өрттүр. Бодунун амыл чок чорун хандырынга, бүгү-инин